

Гулак О. В., к.ю.н., доцент кафедри адміністративного та фінансового права НУ біоресурсів і природокористування України

До основоположних засад нормативного регулювання пожежної безпеки лісів

В статті здійснено дослідження основоположних засад нормативного регулювання пожежної безпеки лісів України та формування власних висновків та пропозицій щодо доцільності змін до чинного законодавства у сфері лісових відносин.

Ключові слова: нормативне регулювання, основоположні засади нормативного регулювання, пожежна безпека лісів.

В статье проведено исследование основных принципов нормативного регулирования пожарной безопасности лесов Украины и формирования собственных выводов и предложений относительно целесообразности изменений в действующее законодательство в сфере лесных отношений.

Ключевые слова: нормативное регулирование, основные принципы нормативного регулирования, пожарная безопасность лесов.

The article has research of the fundamental principles of standard regulation of fire safety of the woods of Ukraine and formation of own conclusions and offers concerning of expediency of changes to the current legislation in the sphere of the forest relations.

Key words: Standard regulation, fundamental principles of standard regulation, fire safety of the woods.

Актуальність. Забезпечення пожежної безпеки лісів наразі являється надзвичайно актуальним та важливим питанням не лише для нашої держави, але і усій світової громадськості. Дедалі частіше ми отримуємо факти про ті чи інші випадки лісових пожеж з масштабними катастрофічними наслідками майже з усіх континентів. Унікальні та потребує досить тривалий час для оновлення природні властивості лісів піддаються руйнівному впливу в результаті все частіше виникаючих та набираючих масштабів надзвичайних ситуацій лісових пожеж. Таким чином, особливого значення набуває створення системи заходів правової охорони лісів загалом та удосконалення відповідного напрямку у сфері пожежної безпеки зокрема.

Аналіз останніх досліджень. Окремі аспекти нормативного регулювання пожежної безпеки лісів не раз поставали предметом дослідження цілої низки наукових праць фахівців як адміністративного, екологічного, земельного права, так і представників лісівничої науки, державного управління тощо, серед яких В. І. Курило, В. М. Єрмоленко, В. І. Семчик, В. Б. Авер'янов, Ю. С. Шемшученко, П. І. Лакида, С. І. Зібцев, В. П. Печуляк та багато інших.

Мета наукової статті полягає у дослідженні основоположних засад нормативного регулювання пожежної безпеки лісів України та формуванні власних висновків.

Виклад основного матеріалу. Основний Закон нашої держави [1] закріплює певні базові гарантії у сфері забезпечення пожежної безпеки лісів. Так, у ст. 3 Конституції України зазначено, що людина, її життя і здоров'я, честь і гідність, недоторканність і безпека визнаються в Україні найвищою соціальною цінністю. Стаття 16 Основного закону визначає забезпечення екологічної безпеки і підтримання екологічної рівноваги на території України, подолання наслідків Чорнобильської катастрофи - катастрофи

планетарного масштабу, збереження генофонду Українського народу обов'язком держави.

Серед низки базових прав людини і громадянина законодавець виділив і відповідне право на безпечне для життя і здоров'я довкілля та на відшкодування завданої порушенням цього права шкоди (ст. 50 конституції України), зазначивши, що кожному гарантується право вільного доступу до інформації про стан довкілля, про якість харчових продуктів і предметів побуту, а також право на її поширення. Така інформація ніким не може бути засекречена. Питання інформування про стан і відтворення лісів регламентоване статтею 97 Лісового кодексу України [2], де зокрема, зазначено, що здійснюється воно відповідно Закону України «Про охорону навколишнього природного середовища» [3] та інших законів.

Основний нормативно-правовий акт України у сфері лісових відносин - Лісовий кодекс України [2] базові положення щодо охорони лісу закріплює окремою главою: «Охорона і захист лісів». Зокрема, частиною 1 статті 86 «Організація охорони і захисту лісів» найпершим об'єктом від негативного впливу якого слід захищати ліс, визначено пожежу: «Організація охорони і захисту лісів передбачає здійснення комплексу заходів, спрямованих на збереження лісів від пожеж, незаконних рубок, пошкодження, ослаблення та іншого шкідливого впливу, захист від шкідників і хвороб».

Забезпечення охорони і захисту лісів, відповідно частини 5 статті 86 Лісового кодексу України, покладається на центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері лісового господарства та органи місцевого самоврядування, власників лісів і постійних лісокористувачів.

Окрім того, законодавець визначає обов'язок власників лісів і постійних лісокористувачів розробляти та проводити в установленний строк комплекс протипожежних та інших заходів, спрямованих на збереження, охорону та захист лісів. Перелік протипожежних та інших заходів, вимоги щодо складання планів цих заходів визначаються центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері лісового господарства, органами місцевого самоврядування відповідно до їх повноважень.

Лісовий кодекс України статтею 109 «Припинення робіт, небезпечних для природного стану лісів та їх відтворення» визначає обов'язок центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері лісового господарства, яким наразі є Державне агентство лісових ресурсів України [4], центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику із здійснення державного нагляду (контролю) у сфері охорони навколишнього природного середовища, раціонального використання, відтворення і охорони природних ресурсів, а саме, Державної екологічної інспекції України [5], місцевих органів виконавчої влади, інших уповноважених органів державної влади, органів місцевого самоврядування у межах своєї компетенції в порядку, визначеному законодавчими актами, припиняти роботи, що здійснюються підприємствами, установами, організаціями і громадянами, якщо під час їх проведення не виконуються встановлені технологічні, санітарні та інші спеціальні вимоги щодо *безпеки природного стану лісів* та їх відтворення.

Найбільш розповсюдженою причиною виникнення лісових пожеж являється людський фактор. На жаль, підвищену небезпеку для збереження лісового фонду створює як господарська діяльність людини, так і просте перебування в межах лісу. Втім, право вільного перебування громадян в лісі являється одним із важливіших прав у сфері лісокористування, хоча, в той же самий час, досить часто пов'язане із негативним впливом людської діяльності, насамперед, створенням підвищеної пожежної небезпеки.

Частина 3 статті 41 Конституції України зазначає, що громадяни для задоволення своїх потреб можуть користуватися об'єктами права державної та комунальної власності

відповідно до закону. Разом з тим, використання власності не може завдавати шкоди правам, свободам та гідності громадян, інтересам суспільства, погіршувати екологічну ситуацію і природні якості землі (ч. 7 ст. 41 Конституції України).

Тож, надаючи право вільного перебування громадян у лісах України, лісове законодавство одночасно передбачає випадки обмеження такого права з метою забезпечення пожежної безпеки. Так, стаття 88 Лісового кодексу України «Установлення заборони на користування лісами» зазначає: «Органи виконавчої влади та органи місцевого самоврядування в межах своїх повноважень, визначених цим Кодексом, можуть установлювати заборону або обмеження на відвідування лісів населенням, а також проведення певних видів робіт на окремих лісових ділянках на період пожежної небезпеки та під час проведення заходів боротьби зі шкідниками». А одним з важливих завдань Державної лісової охорони, відповідно частини 17 статті 7 Положення про державну лісову охорону [6] є внесення пропозиції відповідним органам виконавчої влади щодо заборони відвідування лісів населенням і в'їзду до них транспортних засобів та заборони полювання у період високої пожежної небезпеки.

Деяке непорозуміння викликає у нас, зокрема, назва органу, на який покладаються функції щодо забезпечення охорони і захисту лісів, що використовується наразі в нормах чинного законодавства, оскільки, вважаємо, що назва «центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері лісового господарства» поперше, не відповідає назві відповідного центрального органу виконавчої влади, яким, на сьогоднішній день, є Державне агентство лісових ресурсів на зміну Державному комітету лісового господарства [7], а по-друге – не зовсім коректно, з юридичної точки зору, відображає саму сферу відносин, про яку йде мова. Тож, ми пропонуємо, зокрема у положеннях Лісового кодексу України та інших нормативно-правових актах, використовувати замість терміну «центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері лісового господарства» - термін «центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері лісових відносин».

Висновки. Отже, здійснивши короткий огляд основоположних засад нормативного регулювання пожежної безпеки лісів, можемо зазначити:

1. Лісове законодавство закріплює цілу систему засадничих правил щодо реалізації пожежної безпеки лісу, проте одночасно з цим, їх застосування не позбавлене певних проблем. Результати аналізу лісового законодавства насамперед в частині деталізації, зокрема правового регулювання пожежної безпеки лісів свідчать про недосконалість правового поля в реалізації такої важливої державної функції. Очевидно, що система норм щодо регулювання зазначених питань потребує системного упорядкування та удосконалення в частині чіткого закріплення комплексу норм та правил щодо реалізації пожежної безпеки лісів та більш детального врегулювання відповідної діяльності профільної служби.

2. Разом з тим, підвищити ефективність державної діяльності лише за рахунок змін до лісового законодавства неможливо – дія норм, встановлюючих ідеальні з позиції правової регуляції моделі поведінки, нерідко нівелюється їх нерезультативним виконанням. Відтак, саме ефективно функціонуюча система державних, самоврядних та громадських органів та організацій з чітким та ефективним розмежуванням функціональних повноважень покликана забезпечити належний рівень захисту лісів, у тому числі, від пожеж.

3. Нами пропонується, зокрема у положеннях Лісового кодексу України та інших нормативно-правових актах, використовувати замість терміну «центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері лісового господарства» - термін «центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері лісових відносин».

ЛІТЕРАТУРА:

1. Конституція України: Закон України 28червня 1996 р. № 254к; [Електронний ресурс] – Режим доступу: – <http://rada.gov.ua/>
2. Лісовий кодекс України : Закон України від 21 січня 1994 р. № 3852; [Електронний ресурс] – Режим доступу: – <http://rada.gov.ua/>.
3. Про охорону навколишнього природного середовища: Закон України від 25червня 1991 р. № 1264; [Електронний ресурс] – Режим доступу: – <http://rada.gov.ua/>.
4. Про Положення про Державне агентство лісових ресурсів України: Указ Президента України від 13 квітня 2011 р. № 458; [Електронний ресурс] – Режим доступу: – <http://rada.gov.ua/>.
5. Про Положення про Державну екологічну інспекцію України: Указ Президента України від 13 квітня 2011 р. № 454; [Електронний ресурс] – Режим доступу: – <http://rada.gov.ua/>.
6. Про затвердження Положення про державну лісову охорону: Постанова Кабінету Міністрів України від 16 вересня 2009 р. № 976 : [Електронний ресурс] – Режим доступу: – <http://dklg.kmu.gov.ua/forest/control/uk/>
7. Про оптимізацію системи центральних органів виконавчої влади: Указ Президента України від 9 грудня 2010 р. № 1085 : [Електронний ресурс] – Режим доступу: – <http://rada.gov.ua/>.

УДК 342.95

Шевчук О. М., к.ю.н. асистент кафедри адміністративного права та адміністративної діяльності НЮУ імені Ярослава Мудрого

Контрольна діяльність Президента України у сфері обігу наркотичних засобів: поняття та особливості

Статтю присвячено особливостям контрольної діяльності Президента України у сфері обігу наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів та наведено його поняття. Встановлено види контролю з боку Президента України у сфері обігу наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів та форми президентського контролю в цій сфері. Проаналізовано нормотворчий та кадровий контроль з боку Президента України в сфері обігу наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів.

Ключові слова: контрольна діяльність Президента України, державний контроль, обіг наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів

Статья посвящена особенностям контрольной деятельности Президента Украины в сфере оборота наркотических средств, психотропных веществ и прекурсоров и приведено его понятия. Установлены виды контроля со стороны Президента Украины в сфере оборота наркотических средств, психотропных веществ и прекурсоров и формы президентского контроля в этой сфере. Проанализировано законодательный и кадровый контроль со стороны Президента Украины в сфере оборота инаркотических средств, психотропных веществ и прекурсоров.

Ключевые слова: контрольная деятельность Президента Украины, государственный контроль, оборот наркотичних средств, психотропных веществ и прекурсоров

Article concerns the peculiarities of control activities President in narcotic drugs, psychotropic substances and precursors, and given its concepts. The types of control of the President of Ukraine in narcotic drugs, psychotropic substances and precursors and forms of presidential control in this area. Analyzed legislative and personal oversight